

CHET TILINI O'RGATISHDA ZAMONAVIY
YONDASHUVLAR VA METODLAR

Andijon Davlat Chet tililar Instituti
Roman–German va Slavyan tillari fakulteti
Nemis tili yo'nalishi 401-guruh talabasi
Jakparaliyeva Zohidaxon
*Ilmiy rahbar: **Nabiyeva Gulbahor***
+998 91 611 69 24
jakparaliyevazohida@gmail.com

Annotatsiya:

Ushbu maqolada zamonaviy chet tilini o'rgatish usullari va yondashuvlari tahlil qilinadi. Bugungi globalashuv davrida chet tillarini bilish muhim ahamiyat kasb etganligi sababli, o'qitish jarayonini innovatsion metodlar va texnologiyalar yordamida takomillashtirish zarurati ortib bormoqda. Maqolada kommunikativ yondashuv, CLIL, vazifaga asoslangan o'qitish, audiolingval yondashuv, immersiya, texnologik va ijodiy metodlar kabi usullar tahlil qilinib, ularning afzalliklari va o'quvchilarning tilni samarali o'zlashtirishidagi roli ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Chet tilini o'rgatish, kommunikativ yondashuv, CLIL, vazifaga asoslangan o'qitish, audiolingval yondashuv, immersiya, texnologik yondashuv, ijodiy metodlar.

Annotation:

This article analyzes modern methods and approaches to teaching foreign languages. In the current era of globalization, the importance of knowing foreign languages has significantly increased, creating a growing need to improve the teaching process through innovative methods and technologies. The article examines methods such as the communicative approach, CLIL, task-based teaching, the audio-lingual method, immersion, technological, and creative approaches, exploring their advantages and roles in effective language acquisition.

Keywords: Foreign language teaching, communicative approach, CLIL, task-based teaching, audio-lingual method, immersion, technological approach, creative methods.

Аннотация: В данной статье анализируются современные методы и подходы к обучению иностранным языкам. В условиях глобализации знание иностранных языков приобретает особую важность, что создает необходимость улучшения процесса обучения с помощью инновационных методов и технологий. В статье рассматриваются такие методы, как коммуникативный подход, CLIL, обучение на основе заданий, аудиолингвальный метод,

погружение, технологические и творческие методы, анализируются их преимущества и роль в эффективном усвоении языка учащимися.

Ключевые слова: обучение иностранным языкам, коммуникативный подход, CLIL, обучение на основе заданий, аудиолингвальный метод, погружение, технологический подход, творческие методы.

Kirish:

Bugungi globallashuv va texnologik rivojlanish davrida chet tilini bilish nafaqat shaxsiy rivojlanish, balki professional muvaffaqiyat uchun ham muhim omil hisoblanadi. Shu sababli, chet tilini o'qitishda zamonaviy yondashuvlar va samarali metodlardan foydalanish zarur. Bu maqolada chet tilini o'rgatish jarayonini yanada samaraliroq qilish uchun qo'llaniladigan ilg'or yondashuv va metodlar haqida so'z yuritamiz.

1. Kommunikativ yondashuv (Communicative Approach)

Kommunikativ yondashuvning asosiy maqsadi — o'quvchilarga tilni muloqot vositasi sifatida o'rgatish va ularda haqiqiy hayotiy vaziyatlarda foydalanish qobiliyatini shakllantirish. Ushbu yondashuvda grammatikani mukammal o'zlashtirishdan ko'ra, gapirish, tinglash, tushunish va o'z fikrlarini ifodalash ko'nikmalari rivojlantiriladi.

Metodlar: Ushbu yondashuvda rolli o'yinlar, guruhiy muhokamalar, vaziyatli topshiriqlar va bahs-munozaralar qo'llaniladi. O'quvchilar turli mavzularda suhbatlashish, savol berish va javob qaytarish orqali tilni o'rganganlari uchun kommunikativ ko'nikmalari rivojlanadi.

. Kontent va tilni integratsiyalashgan o'qitish (Content and Language Integrated Learning, CLIL)

CLIL yondashuvi o'quvchilarga boshqa fanlar orqali til o'rgatishni nazarda tutadi. Masalan, o'quvchilar biologiya, tarix yoki geografiyani chet tilida o'rganadilar. Bu usul yordamida talabalar bir vaqtning o'zida til va fanga oid bilimlarni o'zlashtiradilar.

Afzalliklari: CLIL o'quvchilarga tilni haqiqiy ma'lumot olish vositasi sifatida qabul qilishga yordam beradi, shuningdek, ular muloqot qilish ko'nikmalarini tabiiy muhitda rivojlantiradilar. Bu yondashuv o'quvchilarni ikki jihatdan birdek o'stiradi — til va akademik bilimlar bo'yicha.

3. Vazifaga asoslangan til o'qitish (Task-Based Language Teaching, TBLT)

Vazifaga asoslangan til o'qitish yondashuvi chet tilini muayyan topshiriqlar yoki vazifalar orqali o'rganishni tavsiya qiladi. Bunda o'quvchilar berilgan topshiriqni bajarish orqali tilni qo'llashga o'rganadilar va ularga turli holatlardagi real hayotiy vazifalar beriladi.

Metodlar: Muammoli vaziyatlarni hal qilish, loyihalar tuzish, rolli o'yinlar va jamoaviy ishlash. Bu yondashuv o'quvchilarga tilni muloqot va amaliyot orqali

mustahkamlash imkonini beradi.

4. Audiolingval yondashuv (Audio-Lingual Method)

Ushbu yondashuvda o'quvchilarga chet tilini eshitish va talaffuz orqali o'rgatish asosiy o'rinda turadi. Bunda o'quvchilar avval tinglash orqali so'zlar va iboralarni qabul qiladilar, so'ng ularni talaffuz qilish orqali yod olishadi. Ko'pincha grammatika qoidalari o'qituvchi tomonidan ko'rsatmalar shaklida beriladi.

Afzalliklari: Audiolingval yondashuv talabalarni talaffuz va intonatsiya jihatdan mukammal gapirishga tayyorlaydi. Bu yondashuv nafaqat so'z boyligini oshirish, balki grammatik tuzilmalarni aniq esda saqlashga ham yordam beradi.

5. Lingvistik immersiya (Language Immersion)

Lingvistik immersiya yondashuvi o'quvchilarni o'rganilayotgan til muhitiga tushirish orqali o'rgatishni nazarda tutadi. Bu usulda o'qitish va muloqot faqat o'rganilayotgan tilda olib boriladi, bu esa o'quvchilarga tilni tabiiy muhitda o'zlashtirish imkonini beradi.

Afzalliklari: Bu usul yordamida o'quvchilar tezroq va chuqurroq tilni o'rganadilar. Til ko'nikmalari amaliyotda shakllangani uchun o'quvchilar chet tilida bemalol suhbatlasha olishadi.

6. Texnologiyaga asoslangan yondashuvlar

Texnologiyalar rivoji bilan til o'rgatish jarayonida turli xil onlayn platformalar, mobil ilovalar va boshqa raqamli resurslardan foydalanish imkoniyati kengaydi. Bu yondashuv talabalarni til o'rganishga innovatsion yondashuvlar orqali rag'batlantiradi va ularga mustaqil o'qish imkoniyatini yaratadi.

Afzalliklari: Masofaviy ta'limni rivojlantiradi, talabalar har qanday joyda va vaqtda til o'rganishlari mumkin bo'ladi. Shu bilan birga, audio va video materiallar yordamida til o'rganish jarayonini yanada qiziqarli va interaktiv qiladi.

7. Kreativ va mualliflik metodlari (Creative and Authorial Methods)

O'quvchilarning mustaqil fikrlash va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish uchun qo'llaniladigan metodlar til o'rganish jarayonini qiziqarli va samarali qiladi. Bu yondashuvda o'quvchilar jumlar tuzish, dialoglar yozish va ijodiy yozuv ishlari bilan shug'ullanishadi.

Afzalliklari: Ushbu metodlar o'quvchilarning mustaqil fikrlash va kreativlik qobiliyatlarini rivojlantiradi. Bunda o'quvchilar yangi so'z va iboralarni qo'llash orqali o'z nutqini boyitib, o'rgangan bilimlarini mustahkamlaydi.

Xulosa:

Chet tilini o'qitishda zamonaviy yondashuvlar va metodlar o'quvchilarni tilni samarali va tez o'rganishga yordam beradi. Har bir yondashuvning o'ziga xos afzalliklari borligi sababli, o'qituvchilar ularni o'quvchilarning ehtiyojlariga moslab tanlab, birgalikda qo'llashlari mumkin. Shu bilan birga, texnologiyalarning keng qo'llanilishi orqali til o'rgatish jarayonini yanada qiziqarli va interaktiv qilish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2001). Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press.
2. Harmer, J. (2007). The Practice of English Language Teaching. Pearson Education Limited.
3. Brinton, D. M., Snow, M. A., & Wesche, M. B. (2003). Content-Based Second Language Instruction. University of Michigan Press.
4. Nunan, D. (2004). Task-Based Language Teaching. Cambridge University Press.
5. Krashen, S. D. (1982). Principles and Practice in Second Language Acquisition. Pergamon Press.
6. Brown, H. D. (2007). Principles of Language Learning and Teaching. Pearson Education.
7. Larsen-Freeman, D., & Anderson, M. (2013). Techniques and Principles in Language Teaching. Oxford University Press.
8. Ellis, R. (2003). Task-Based Language Learning and Teaching. Oxford University Press.
9. Lightbown, P. M., & Spada, N. (2013). How Languages Are Learned. Oxford University Press.
10. Cook, V. (2008). Second Language Learning and Language Teaching. Routledge.